

Kültürpark

Mimarlar Odası İzmir Şubesi
Ege Mimarlık Dergisi
1440-41 Sokak No.3-2/1
Alsancak/İZMİR

Derginizin 91/1 sayısında yer alan Olay başlığı altında Kültürpark yazısı birincisi olduğumuz yarışma sonuçlarını, yarışma birincisi projeyi çarpıtıcı niteliktedir. Ayrıca yazının sonunda yer alan ve bütün jüri üyeleri ile yarışmacıları büyük töhmet altında bırakan mesleki şeref ve onurlarını büyük bir mimar kitlesi önünde karalayıcı bir dilekçe örneği yer almaktadır. Bu dilekçe İzmir Şubesi tarafından hazırlanmış olup Mimarlar Odası Genel Merkezinden yarışma jürisi üyelerinin ve yarışmaya katılanların onur kuruluna verilmelerini talep etmektedir. Bundan sonra hepsi saygın, meslek camiamıza pek çok hizmetleri geçen şube başkanlığı yapmış ve hatta odamızın kuruluşunda emeği geçmiş jüri üyelerinin adları yukarıdaki dilekçe ile bağlantılı olarak adeta teşhir edilmek istenmektedir. Bu arada yarışma da tamamlanmış ve bütün kazananlar ile katılanlar da meslek camiasınca malum olduğundan onlar da sanki jüri ile bir-

likte onur kuruluna sevk edilmişler izlenimi yaratılmaktadır. Çünkü yazıda maksatlı olarak bu onur kuruluna verilme isteminin Mimarlar Odası Genel Merkezince uygun görülmediği belirtilmemiştir. İzmir yarışması Mimarlar Odası tarafından düzenlenen Antalya yarışmasından, Beşiktaş yarışmasına kadar düzenlenmiş bütün yarışmalar ile aynı süreci yaşamış, aynı usullere uygun bir yarışmadır. Bu yarışmanın düzenlenmesi, seyri, usullere uygunluğu yönetmeliklerimiz gereği ne merkez yönetimince, ne onur kurulunca, ne mahkemelerce nede şube yönetimlerinde denetlenemez. Tek yetkili bağımsız organımız olan yarışmalar komitemizdir. Bu komite yarışmacılara emir verebilir, onur kuruluna sevkini isteyebilir. Yoksa İzmir Şube yönetimi veya genel başkan dahi bunu talep edemez.

İzmir Şube yönetiminin Yarışma konusundaki tavrı baştan beri olumsuz olmuştur. Bu fikir düzeyinde kaldığı sürece saygındır. Ancak soğukkanlılığını kaybederek kendi yayın organında bütün katılanları ve jüriyi onur kuruluna verilmiş kişiler gibi gösterme çabaları en-

azından tarafsız yayıncılık ilkeleri ile bağdaşmamaktadır.

Ayrıca yarışma sonuçlanmış ve katılan projeler ülkemizin önde gelen mesleki dergilerinde dahi yayınladıktan sonra neşredilen bir yayın organında sonuçlara ve katılan eserlere yer verilmemesi tuhaf bir devekuşu politikası örneği sergilemektedir. Yazının yanında kazanan proje de yayınlanmış olsa idi bu yazıdaki pek çok iddianın geçersiz olduğu kendiliğinden ortaya çıkmış olacaktı. Bu nedenle kazanan projenin ve raporlarının derginizde yer alması gerekmektedir. Böylece okurlar ve meklektaşlarımız kendileri gerçekler ve doğrular üzerinde karar vereceklerdir. Böyle idda edildiği gibi Kültürparkın yapılaşmaya açılmadığı, tam aksine yeşillendiği (yeşil alanlar % 26 dan %70 e çıkmaktadır) görülecektir. Bunun ancak yapılaşmanın kaldırılması yani mevcut yapıların yıkımı ile mümkün olabileceği herkesin malumudur. Refik Saydam bulvarı ise yazıda idda edildiği gibi trafiğe kapatılmıştır, projeye bir göz atmak yeterlidir. Otel ve kongre merkezi alanının bir kısmının otoparka ayrılması gerektiği sanki

projecilerden bu hiç istenmiyormuş, aksi talep ediliyormuş gibi yansıtılmaktadır. Oysa bu alanın zemin altında birbuçuk katı otoparka ayrılmıştır. Bunun için de projeye bir göz atmak yeterlidir. Uluslararası fuarın kent dışına çıkarılması istemi ise çok göreceli bir istemdir. Akademik tartışmalar bu konuda sürmekte, dünyadaki örneklerin ise ekli makalede sunulmuştur. Bu görüşün de yansıtılması tarafsız yayıncılık açısından bir zorunluluktur.

Gereğimizin, projemizin, proje raporlarımızın ve bir adet konuyu aydınlatıcı makalenin derginin bundan sonra çıkacak ilk sayısında söz konusu yazının sunulduğu şekil ve biçimde yayınlanması için gereğini arz ederiz.

Merih KARAASLAN
Şükrü KOCAGÖZ
Mürşit GÜNDAY

Kentlik hakkı, “Dönüşür İşlevlik” ve fuarlar üzerine

Kentlilik hakkı kentlilerin zaman/meکان boyutu içinde kent merkezinden yararlanma hakkıdır. Kent merkezi sanatı, eğlenceyi, alışverişini barındırır. Herkese se yarım saat içinde gidip dönme şansı verdiği için İzmir Devlet Tiyatrosu'nun Şemikler'de olması gerçekçi değildir, kentlilik hakkına terstir. Bu nedenle Fransız kent düşünürü Henri Lefebvre'in tesbit ettiği gibi “Kentin başat özelliği merkezselliktir.” Bu merkezsellik zaman/meکان boyutunda ne kadar demokratik kulanılırsa kentlilik hakkı o kadar gerçekleşmiş olur.

Kentin bu başat özelliğinin düşmanı bir çelişkidir. Bu çelişki kentin “bütünlüycilik” ve “bölücülük” nitelikleri arasındaki çelişkisidir. İşte “dönüşür işlevlilik” bu çelişkiyi dengeliyecek ve/veya ortadan kaldıracak panzehir olarak kentlilerin ve teknokratların imdadına yetişmektedir. Bu çelişkiyi ve panzehiri Lefebvre'in biraz ağıdalı ve çevirisi güç satırlarından aktaralım:

“Önceden belirlenmiş (dialektik), bir çelişkiyi, kent formunun, içeriği olan ilişkisinde, önce çıkarmasını derinleştirmemiz gerekir. Kent mekanında her zaman

birşeyler oluştuğunu söylemiştik; boşluk: eylemin yokluğu yüzeyseldir; etkisizlik uç bir durumdur; boşluk (meydan) çeker; boşluk bu anlama ve bu sona sahiptir. Gücül (potansiyel) olarak herşey her yerde geçebilir. Şurada veya burada bir kalabalık toplanabilir, eşyalar yığılabılır, bir şenlik düzenlenebilir, güzel veya nahoş bir olay medana gelebilir. Bu nedenle kent mekanının büyüleyici karakteri: her zaman merkezselliktir. Cesaretle söylemek gerekirse aynı zamanda bu mekan (kent) boşalabilir, içeriğini dışlayabilir, ender bir yer haline veya en saf hali ile, iktidara dönüşebilir. Artık sabit biçimler içindedir, raflandırılmıştır, hiyerarşiye sokulmuştur, yapıardan kent bütününe kadar görünür ve görünmez sınırlarla, idari karar ve karar-namelerle çevrilmiştir. Parça ve bölümlere, ilksel ve bütünsel nesnelere ayrılabılır. Yararlanırlığı ile çekici ise de, zorunlu parçalarını keyfiliği ile de çekicidir.

(Mahallelerin yapı adaları yanı sıra, bürokratik sınırlar, seçim çevreleri vs.)

Bu çelişkiyi çözmek için (kentin toplayıcılığı ve bütünleyiciliği ile dışlayıcı,

bölücü özellikleri arasındaki çelişkiyi Ç.N.) tam bir seferberlik (hareketlilik) düşünmeliyiz, bu toplumun değil mekanın tam seferberliğidir. “Geçici” fethe dilmelidir. Çok işlevlilik, çok amaçlılık, dönüşür işlevlilik ve işlevlerin bir “turnover” (dönüşümlülüğü, orijinal metinde İngilizce) hali her mekanda olmalı; gruplar sonradan değişecek anlamı eylem ve yapılarla mekana sahip çıkmalıdır. Etken gruplarca toplumsal olarak şekillendirilmiş böylesi bir mekan uyarlamasının hayranlık uyandıran örneği: Büyük sergi alanlarıdır.

Bunların arasında Montréal örneği de vardır. Değiştirilmiş bir çevreden geçici bir kent fıskırır, orada günlük yaşam (Günlük yaşam kavramının açışması ve tanıtımı Lefebvre'in bir kitabının konusunu kapsamaktadır Ç.N.) şenliğin içinde erir ortadan kalkar, orada kent bütün ihtişamı ile belirginleşir.

Yazarın “Kent Devrimi” kitabından yaptığımız bu alıntıyı Beyoğlu ile daha da güncelleştirebiliriz. Çöküntü halindeki bu kent merkezi kentlilik hakkı açısından İstanbul boyutunu aşmış bütün ülkenin hakkı olduğu bir merkezselliktir. Bu

kent merkezi sanat, alışveriş, barınma ve eylenciyi “çok işlevli” olarak bir arada yürüttüğü süreç kimliğini korumuş, bunlardan birisi tek işlev olma eğilimini gösterdikçe bozulmaya uğramıştır. Tiyatroların buraya geri döndürülmesi isteği, burası ile bütünleşmiş Tarla başı konutlarının gerekliliği Fransız filozofun yukarıdaki teorisi ile bir bir aydınlanmaktadır.

Bu açıklama İzmir kent merkezinde bulunacak bir dönüşür işlevli mekanın spor, eğlence, dinlenme, şenlik ve sergi alanının bulunmasının kentlilik hakkını ne denli geliştireceğini de somutlamaktadır. Ayrıca Kültürpark'ın yarım asırdan fazla yürüttüğü bu çok işlevlilik, yetersiz mimari düzenlemeler içinde ve bir kısmı yılın büyük bir bölümü atıl kalarak da olsa İzmir'in kent kimliğinde diğer kentlerimizde olmayan olumlu bir yönü oluşturuyordu. Kimliğinin bu özelliği hepsi bir birine benzeyen yetmiş küsur ilimizden İzmir'i ayırıyordu. Devlet Tiyatrosu için hayır derken dönüşür işlevli bir fuar Şemikler'e taşınıyor diyebiliyor musunuz hala?

Şükrü KOCAGÖZ

